

Světový den boje proti AIDS

1. Prosince 2022

Dne **1. prosince** si připomínáme světový den boje proti AIDS, který je v letošním roce připomínán pod heslem „**Vyrovnat**“. Heslo „Vyrovnat“ představuje výzvu k uplatňování praktických opatření potřebných k řešení nerovností v přístupu k onemocnění mezi jednotlivými regiony a státy. Výzva je zaměřena na:

- Zvýšení dostupnosti a kvality služeb pro léčbu, testování a prevenci HIV.
- Úpravami zákonů a politiky se vypořádat se stigmatem a vyloučením ze společnosti, kterému čelí lidé žijící s HIV.
- Zajistit rovný přístup k nejlepším informacím a poznatkům o HIV.

Charakteristika onemocnění: označení HIV znamená virus lidské imunitní nedostatečnosti (**Human Immunodeficiency Virus**). Virus způsobuje postupnou ztrátu obranyschopnosti (imunity) člověka. infekce HIV je doživotní. Pokud onemocnění není adekvátně léčeno, přejde infekce do stadia nazývaného syndrom získané imunodeficiency (**AIDS – Acquired Immune Deficiency Syndrome**), který je definován rozvojem určitých typických infekcí, rakoviny nebo jiných závažných dlouhodobých klinických projevů a končí úmrtím.

Přenos: tělesnými tekutinami infikovaných lidí jako je krev, mateřské mléko, sperma a vaginální sekrety nebo z matky na dítě během těhotenství a porodu.

Prevence:

- **Primární prevence** již na základních školách ve formě sexuální výchovy.
- **Prevence mezi skupinami osob ve zvýšeném riziku infekce** – HIV testování, distribuce kondomů, výměna injekčního materiálu u injekčních uživatelů drog, možnost léčebné profylaxe před a po rizikovém kontaktu
- **Prevence v obecné populaci** – vyšetřování všech gravidních žen, testování dárců krve a jiného biologického materiálu, možnost bezplatného anonymního testování veřejnosti.

Kdo je ve vysokém riziku nákazy HIV?

Ten kdo:

- patří do rizikové skupiny (např. muži mající sex s muži, sexuální pracovníci, partneři HIV pozitivních osob, injekční uživatelé drog),
- nepoužívá kondom vždy a se všemi náhodnými sexuálními partnery,
- měl nechráněný sex s více než jedním partnerem v posledních 6 měsících,
- má sexuálního partnera, který má jiné sexuální partnery a je ve zvýšeném riziku nákazy virem HIV,

Krajská hygienická stanice Moravskoslezského kraje se sídlem v Ostravě

Na Bělidle 7, 702 00 Ostrava

Tel: 595 138 111

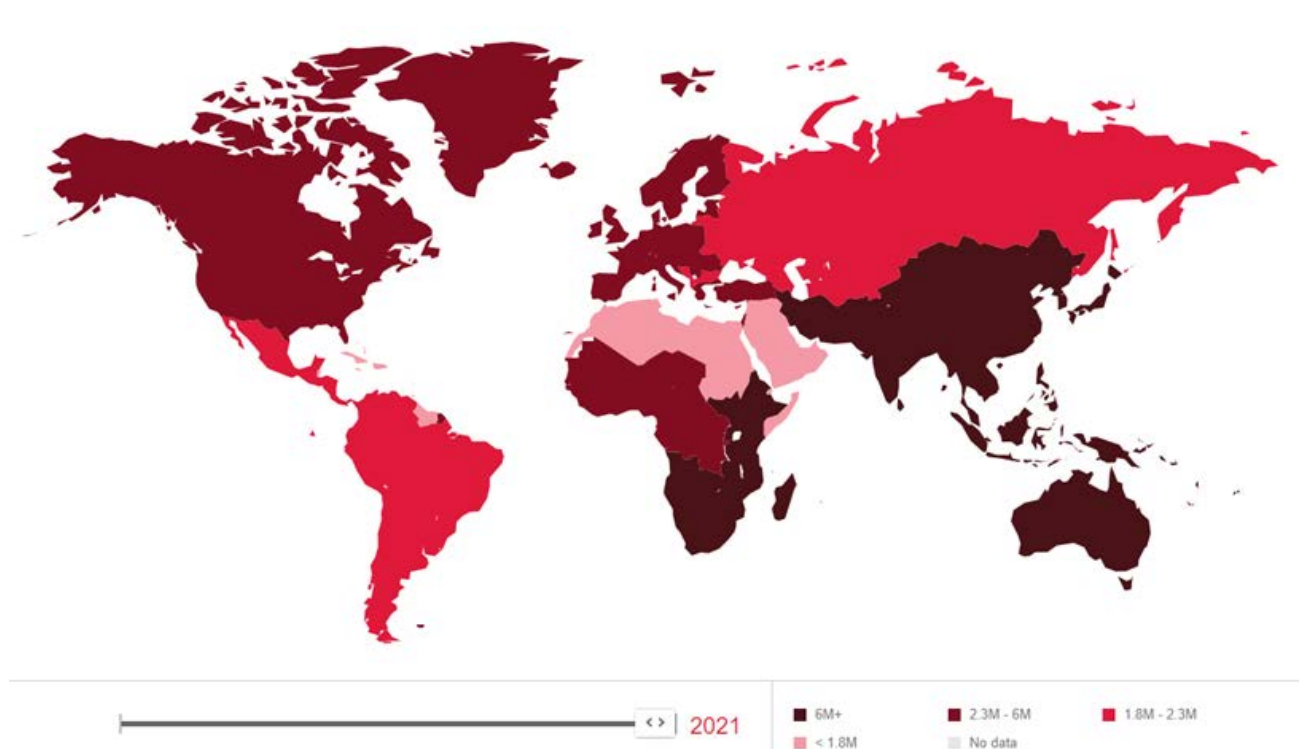
podatelna@khsoba.cz, www.khsoba.cz, ID datové schránky: w8pai4f

- má nechráněný sex s osobou, která je injekčním uživatelem drog a sdílí injekční vybavení s jinými,
- je injekčním uživatelem drog a sdílí injekční vybavení s jinými,
- má sex pod vlivem alkoholu a/nebo rekreačních drog (CHEMsex),
- měl sexuálně přenosnou infekci (syfilis, kapavka, herpes) nebo ji měl jeho sexuální partner.

Epidemiologická situace ve světě, ČR a v Moravskoslezském kraji:

Ke konci roku 2021 bylo ve světě odhadem asi 38,4 milionů žijících HIV pozitivních lidí, z nichž cca dvě třetiny (25,6 milionů) je z afrického regionu. Onemocnění HIV je i nadále hlavním globálním problémem veřejného zdravotnictví a dosud si vyžádalo cca 40,1 milionů životů. V roce 2021 zemřelo asi 650 000 lidí na příčiny související s onemocněním HIV a asi 1,5 milionů lidí se nově HIV nakazilo.

Obrázek č. 1 – Zastoupení lidí žijících s HIV ve světě v období od 1990 do 2021

Zdroj: <https://aidsinfo.unaids.org?did=5581277ae9beccab3bd5a44e&r=world-continents&t=2021&tb=m&bt=mrli&ts=0,0&aid=5772878c9888f63937b6b1e5&mav=Population: All&ml=1&mt=1>

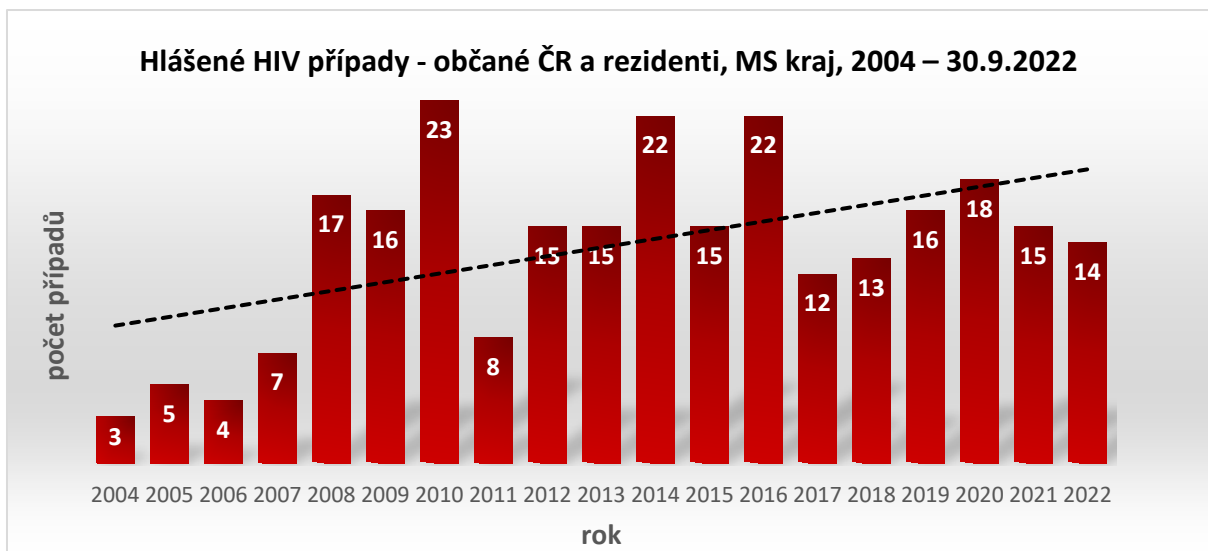
V České republice bylo k 30. 9. 2022 od roku 1985 zaznamenáno celkem 4295 HIV pozitivních osob (3676 mužů a 619 žen). Nejvíce (2014) jich doposud bylo hlášeno z hlavního města Prahy. Výskyt tohoto onemocnění na území ČR dále narůstá zejména v souvislosti s válečným konfliktem na Ukrajině, kde je mezi obyvateli vysoká incidence HIV.

Krajská hygienická stanice Moravskoslezského kraje se sídlem v Ostravě

Na Bělidle 7, 702 00 Ostrava

Tel: 595 138 111

podatelna@khsoba.cz, www.khsoba.cz, ID datové schránky: w8pai4f

Zdroj: Krajská hygienická stanice MS kraje se sídlem v Ostravě

V Moravskoslezském kraji (dále MSK) bylo v období od roku 1988 do 31. 12. 2021 evidováno celkem 282 HIV pozitivních osob.

V roce 2022 k 30. 9. 2022 bylo nově diagnostikovaných 14 HIV pozitivních osob – 12 občanů ČR, 2 rezidenti (Polsko, Německo). Vývoj počtu nově diagnostikovaných nákaz HIV za posledních 18 let je znázorněn v grafu.

V období od roku 1988 k 31. 12. 2021 bylo v MSK dle pohlaví zastoupeno 33 HIV pozitivních žen, 247 HIV pozitivních mužů a 1 anonym. V roce 2022 k 30. 9. se jednalo o 13 HIV pozitivních mužů a 1 HIV pozitivní ženu.

Co se týče rozdělení osob dle sexuální orientace za rok 2021, tak v 53 % se jednalo o muže mající sex s muži, ve 20 % o heterosexuály a ve 27 % sexuální orientace nebyla zjištěna. V roce 2022 k 30. 9. se v 71,5 % jednalo o muže mající sex s muži, v 21,5 % o heterosexuály a v 7 % o bisexuály.

I když HIV nákaza byla poprvé diagnostikována v r. 1981 čili před více než 40 lety, řada občanů se stále domnívá, že HIV se České republiky netýká. Opak je však pravdou. Případů onemocnění stále přibývá, onemocnění u nás dominantně převládá u skupiny mužů majících sex s muži (MSM), avšak objevují se nové případy v souvislosti s anonymním, nezávazným sexem i u heterosexuálně orientovaných osob.

Přestože dnes při adekvátní léčbě pacienti s HIV dlouhodobě přežívají, stále nejlepším protiepidemickým opatřením v boji proti nemoci HIV/AIDS je prevence. Nejvíce lidí se nakazí sexuálním přenosem. Pravidla ochrany proti tomuto onemocnění, šířícímu se převážně pohlavním stykem, jsou přitom jednoduchá a snadno zapamatovatelná:

- A - ABSTINENCE,
- B - BUĎ VĚRNÝ,
- C - KONDOM. Mohli bychom pokračovat
- D - DROGY NEBRAT (zejména se vyhnout injekčnímu užívání).

Další informace naleznete:

www.aids-hiv.cz

Seznam organizací nabízejících bezplatné testování je k dispozici na:

www.tadyted.com

Zdroje

Krajská hygienická stanice Moravskoslezského kraje se sídlem v Ostravě

Národní program řešení problematiky HIV/AIDS v ČR na období 2018–2022

<https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/hiv-aids>

<https://www.unaids.org/en/2022-world-aids-day>

<https://tadyted.com/hiv-aids/>

www.szu.cz

Krajská hygienická stanice Moravskoslezského kraje se sídlem v Ostravě

Na Bělidle 7, 702 00 Ostrava

Tel: 595 138 111

podatelna@khsova.cz, www.khsova.cz, ID datové schránky: w8pai4f